

Οι δυσκολίες του αγ. Μεθοδίου στο ιεραποστολικό του έργο

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=84154>]

3. Η ιεραποστολική δράση του Μεθοδίου μετά το 870 έως το 885

Λίγο καιρό μετά το θάνατο του Κυρίλλου, ο Πάπας Αδριανός Β΄ χειροτόνησε το Μεθόδιο σε Αρχιεπίσκοπο, αφού πρώτα είχε επανιδρύσει την παλαιότερη μητροπολιτική έδρα του Σιρμίου, ιδρυμένη τον 1^ο αιώνα από τον Απόστολο Ανδρόνικο, εκ των εβδομήκοντα. Έτσι διορίσθηκε και παπικός απεσταλμένος για την Παννονία και τη Μοραβία, με υποχρέωση να εκχριστιανίσει τους δυτικούς Σλάβους. Παράλληλα έπρεπε να πετύχει τη οργάνωση της Εκκλησίας των Σλάβων που θα ασπάζονταν το Χριστιανισμό.

Ο Πάπας Αδριανός γνώριζε πόσο σημαντική ήταν η αποστολή αυτή του Μεθοδίου για τη Χριστιανική Εκκλησία και σε επιστολή του προς τους ηγεμόνες των εκεί περιοχών έγραφε: «αποφασίσαμε να στείλουμε στις χώρες σας τον χειροτονημένο από εμάς υιό μας Μεθόδιο, άνδρα τέλειο κατά το πνεύμα και ορθόδοξο, για να σας διδάξει, όπως μας παρακαλέσατε ήδη, και για να μεταφράσει τα βιβλία στη γλώσσα σας κατά την πλήρη εκκλησιαστική τάξη»[36].

Ηγεμόνας της Παννονίας παρέμενε ο Κοτσέλ, ο οποίος στήριξε το Μεθόδιο, όσο μπορούσε στο έργο του. Εξάλλου ο Κοτσέλ θέλει να απαλλάξει τη χώρα του από τους λατινογερμανούς κληρικούς που επιδιώκουν την υποδούλωσή τους. Όμως οι μηχανορραφίες του λατινογερμανικού κλήρου και ο γερμανικός επεκτατισμός ξεπερνούν τις αγαθές προθέσεις του Κοτσέλ και συμπαρασύρουν τους κατοίκους των εκεί περιοχών σε μια αλυσίδα δεινών.

Αλλά και στη Μοραβία το σκηνικό αλλάζει άρδην, όταν το 873 ο Ραστισλάβος ανατρέπεται από τον ανεψιό του Σβατοπλούκ, ο οποίος συμμαχεί με το Λουδοβίκο το Γερμανικό. Ο Ραστισλάβος συλλαμβάνεται, βασανίζεται και τυφλώνεται. Φυλακίζεται σε ένα από τα βαυαρικά μοναστήρια, όπου πεθαίνει το ίδιο έτος.

Η επικράτηση του Σβατοπλούκ[37] έχει σαν αποτέλεσμα την «κυριαρχία» των Φράγκων στη Μολδαβία και τον παραγκωνισμό της σλαβικής γλώσσας κατά την τέλεση της θείας Λειτουργίας[38]. Ο Μεθόδιος συλλαμβάνεται και εγκλείεται σε μονή του Μέλανα Δρυμού για περίπου τρία χρόνια. Εκεί υπέστη πολλά

βασανιστήρια από τον επίσκοπο της Βαυαρίας Χέρμανριχ[39]. Ο πάπας Ιωάννης ο Η΄(872-882) τον απελευθερώνει με επέμβασή του στον Λουδοβίκο τον γερμανικό και τους βαυαρούς επισκόπους. Τους απαγορεύεται όμως η χρήση της σλαβονικής στη λατρεία[40].

Δυστυχώς, οι δυσκολίες που εμφανίστηκαν, οφείλονταν και σε ένα μεγάλο μέρος και στον ίδιο τον Πάπα. Αν και βοήθησε το Μεθόδιο να ελευθερωθεί, εντούτοις πιεζόμενος από τη φραγκική ιεραρχία, υποχώρησε στο αίτημά τους να μην τελείται η θεία λειτουργία στην παλαιοσλαβική γλώσσα. Ο Μεθόδιος, όμως, δεν εφάρμοσε την εντολή του Πάπα. Συνέχισε να μεταφράζει βιβλία στη παλαιοσλαβική και να τελεί τη θεία λειτουργία στη γλώσσα των Σλάβων. Αυτό είχε σαν συνέπεια οι Φράγκοι κληρικοί να συνεχίσουν να τον κατηγορούν για απείθεια και ανυπακοή. Οι βασικότεροι αντίπαλοί του υπήρξαν ο Λατίνος πρεσβύτερος Ιωάννης κατ' αρχάς και αργότερα ο Φράγκος πρεσβύτερος Wiching.

Η κόντρα μεταξύ Μεθοδίου και Φραγκολατίνων οξύνθηκε όταν ο πρώτος τους κατηγορήσε ανοικτά για την προσθήκη του Filioque[41] (= και εκ του Υιού) στο Σύμβολο της Πίστεως. Δυστυχώς στο πλευρό των αντιπάλων του Μεθοδίου στάθηκε και ο ηγεμόνας Σβατοπλούκ. Ο τελευταίος δεν είχε την ανάλογη μόρφωση και την ευγένεια στο χαρακτήρα για να καταλάβει πόσο σημαντικό ήταν το έργο του Μεθοδίου. Παράλληλα εξοργιζόταν με το Μεθόδιο για την αυστηρή κριτική που του ασκούσε για την ανήθικη ζωή του. Έτσι σαν άλλη Ηρωδιάδα, ζητούσε το κεφάλι όχι του Ιωάννη αλλά του Μεθοδίου. Η έχθρα που ένωθε για τον άγιο μεγάλωνε εξαιτίας των φιλικών σχέσεων που είχε αποκτήσει με τους Φράγκους.

[Συνεχίζεται]

[36] *Βίος Μεθοδίου* 8, σσ. 201-202.

[37] C.R. Bowlus, *Franks, Moravians and Magyars: The Struggle for the Middle Danube, 788-907*, University of Pennsylvania Press, 1994, σ. 161.

[38] A. V. Vlasto, *The Entry of the Slavs Into Christendom: An Introduction to the Medieval History of the Slavs*, Cambridge University Press, Cambridge 1970, σ. 59.

[39] C.R. Bowlus, *Franks, Moravians and Magyars: The Struggle for the Middle Danube, 788-907*, University of Pennsylvania Press, 1994, σ. 162.

[40] Fr. Dvornik: *Les Slaves, Byzance, et Rome au IXe siècle*, Paris 1926, σ. 248.

[41] «Η ρίζες του filioque έχουν να κάνουν μ' αυτή τη διαφορά μεταξύ Δυτικής και

Ανατολικής νοοτροπίας. Το καίριο σημείο βρίσκεται στη διάκριση οικονομίας και θεολογίας. Στην αποφυγή ή όχι αυτής της συγχύσεως, στο ερώτημα ή όχι, κατά τι δηλαδή διαφέρει και αν διαφέρει η ύπαρξη του Θεού, η αιωνία, από τον τρόπο κατά τον οποίο ο Θεός μας αποκαλύπτεται στην οικονομία. Αυτή την ευαισθησία δεν την είχε ποτέ η Δύση και αυτό είναι ο κυριότερος λόγος για τον οποίο ευνοήθηκε το Filioque στην αρχή του. Δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να ξεκινήσει το Filioque, αν δεν υπήρχε αυτή η προϋπόθεση. Έχουμε λοιπόν, την έκφραση Filioque, ήδη τον 4ο αι. στον Αμβρόσιο, χωρίς να έχει βέβαια χαρακτήρα αιρετικό. Και μ' αυτή την έννοια χρησιμοποιείται και αργότερα, κυρίως στην Ισπανική θεολογία. Περνάει μέσα στο σύμβολο της πίστεως στην Ισπανία, τον 6ο αι., πάλι από μια αδυναμία διακρίσεως μεταξύ οικονομίας και θεολογίας, γιατί όπως είναι γνωστό, το Filioque μπαίνει μέσα στο σύμβολο της Πίστεως από την 3η σύνοδο του Τολέδου, όταν ο βασιλιάς Ρεκαρέντος, πρώην Αρειανός, όπως όλοι οι νεοφώτιστοι και οι προσήλυτοι, ήταν και αυτός πολύ φανατικός προς τη νέα του πίστη. Για να υποστηρίξει λοιπόν τη Θεότητα Του Χριστού, από αντίδραση προς τον Αρειανισμό που πρέσβευε μέχρι τότε, νόμισε ότι θα ενίσχυε αυτή την Θεότητα, αν υποστήριζε ότι το Άγιον Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού. Κάνοντας αυτό το βήμα, προφανώς δεν έλαβε υπ' όψιν αυτή τη διάκριση μεταξύ οικονομίας και θεολογίας, δεν μπορούσε να προβληματιστεί κατά κάποιο τρόπο, γιατί άλλη πρέπει να είναι η θέση του Αγίου Πνεύματος στον αΐδιο Θεό κι' άλλη στην οικονομία. Υπάρχει λοιπόν και πάλι αυτή η αδυναμία προφανής. Γίνεται το Filioque μέρος της διαμάχης πλέον μεταξύ Φράγκων και Βυζαντινών, με τον Καρλομάγνο, ο οποίος το κάνει σημαία κατά των Βυζαντινών. Ο πάπας για λόγους πολιτικούς, επειδή δεν θέλει να ενισχύσει αυτή την εκστρατεία του Καρλομάγνου, δεν επιτρέπει την εισαγωγή του Filioque στο σύμβολο της Πίστεως. Φτάνοντας στις αρχές του 11ου αι. εισάγεται επισήμως στη Ρώμη και τότε πλέον γενικεύεται στη Δύση», Ι. Δ. Ζηζιούλα, Μητροπ. Περγάμου, Ν, Μητσοπούλου, «Η πίστις της Ορθοδόξου Εκκλησίας περί του Αγίου Πνεύματος και το πρόβλημα του Filioque», Σημειώσεις από τις παραδόσεις τού καθηγητού Ι. Δ. Ζηζιούλα (σημερινού Μητροπολίτου Περγάμου) στο Τμήμα Ποιμαντικής τής Θεολογικής Σχολής τού Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1984 - 85.